

registrator@naturvardsverket.se

Yttrande över remiss från Naturvårdsverket angående preliminära förslag till jakttidsändringar, paket 1 (NV-08122-18)

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, anser att paket 1 utgör ett väl genomarbetat förslag, som i sina huvudsakliga delar presenterar goda och välgrundade avvägningar. Resursperspektivet, där jaktbara viltstammar kan och får beskattas hållbart för nyttjande eller för att främja andra intressen i landskapet, bör vara grundprincip för en viltstrategi.

Vid nästa översyn rekommenderar SLU att forskningen tillfrågas om de biologiska ramarna i den inledande processen.

SLU välkomnar generellt den harmonisering av många olika regler som det liggande förslaget innebär, såväl när det gäller tid på året som tid på dygnet. Det förenklar för jägaren att göra rätt.

SLU anser att jakttider bör ta hänsyn både till effekter på populationsnivå och till effekter för individen för en god jaktetik.

Allmänna jakttider bör så långt det är möjligt inte omfatta perioder då viltet är sårbart, såsom parnings- dräktighets- och uppfödningstider.

SLU anser att det inte bör förekomma jaktträning med hund då viltet är sårbart. Effekterna av sådan träning på vilda djurs välfärd behöver studeras och tiderna för jaktträning anpassas därefter.

Generellt anser SLU att skyddsjakt på enskilda arter enbart bör användas för vanligt förekommande arter, och när allmän jakt inte förmår hantera problem

Generella synpunkter

Allmänt

SLU anser att resursperspektivet, där jaktbara viltstammar kan och får beskattas hållbart för nyttjande eller för att främja andra intressen i landskapet, bör vara grundprincip för en viltstrategi. Självfallet ska så ske med god etik, vilket bland annat säkerställs genom ändamålsenliga jakttider som utgår från biologiska ramar.

Vid nästa översyn rekommenderar SLU ett omvänt förfarande, där forskningen tillfrågas om de biologiska ramarna i den inledande processen. Därmed undviks åtminstone delvis att förslag som faller utanför ramarna läggs fram inom beredningsgruppen utan att man är medveten om det.

Med detta sagt anser SLU att paket 1 utgör ett väl genomarbetat förslag, som i sina huvudsakliga delar presenterar goda och välgrundade avvägningar.

SLU välkomnar generellt den harmonisering av många olika regler som det liggande förslaget innebär, såväl när det gäller tid på året som tid på dygnet. Det förenklar för jägaren att göra rätt.

Samtidigt så förordar dock SLU till skillnad från Naturvårdsverket alternativ 3 när det gäller omstruktureringsförslag (4.2), det vill säga att all information om en viss art samlas på en plats. Lagstiftning och vägledning bör i görligaste mån förenkla regelefterlevnaden. Det sker bäst genom att anpassa strukturen efter den stora gruppen användare som inte arbetar professionellt med frågan, det vill säga jägarkåren. Den genomsnittlige jägaren kommer sannolikt att vara mycket mer betjänt av att enkelt finna all information som rör jakt efter exempelvis räv eller vildsvin, än att finna all information om hundanvändning eller skydds jakt på olika arter samlad. Sannolikt läser majoriteten av jägarna inte förordningen utan olika jakttabeller, som inte heller följer den föreslagna strukturen idag. En ändrad struktur av förordningen skulle dock förenkla en övergång till mer lättlästa jakttabeller.

För att de angivna populationsstorlekarna i underlaget ska vara till nytta måste de vara jämförbara. Därmed är det viktigt att veta om de utgör populationen innan eller efter jakt, eller möjligen sommar eller vinter. För vissa arter förefaller siffrorna låga, vilket föranleder frågan om det kan röra sig uppskattningar av den häckande eller reproduktiva populationen? Detta bör specificeras, helst harmoniseras. Rödräv är ett (av många) sådant exempel, där det anges att det finns 100 000 men skjuts c:a 60 000. Det förefaller inte rimligt?

SLU anser att den biologiska nyttan med det av EU stipulerade uppdraget att bekämpa invasiva arter bör utredas. Vissa främmande arter kan orsaka stor biologisk såväl som ekonomisk skada och bör därför bekämpas, men främmande arter kan även upprätthålla eller komplettera viktiga ekosystemfunktioner som försvunnit eller modifierats av människan genom vår utarmning av artdiversitet och landskap. Därmed är det viktigt att klassningen som invasiv bygger på ett tillräckligt kunskapsunderlag.

För varje främmande art bör därför jakttider utformas så att de eventuella negativa effekterna på inhemska arter minimeras. Jägare bör generellt ha verktyg i form av väl tilltagna jakttider för att på eget initiativ ha möjlighet att förhindra eller begränsa spridningen av alla främmande arter, såvida de inte är säkerställt att de inte påverkar inhemska arter negativt, och att de upprätthåller viktiga ekosystemfunktioner enligt ovan.

SLU anser att Naturvårdsverket vid beslut om jakttidsändringar både behöver ta hänsyn till arternas biologiska förutsättningar och konsekvenser för det jagade djuret. Naturvårdsverket skriver att: ”En utgångspunkt för jakttidsöversynen är att vilt inte ska jagas under parnings- och uppfödningstider. När det är motiverat utifrån samhällets behov av avskjutning för att minska skadeproblematik, kan principen behöva åsidosättas.” SLU anser att denna utgångspunkt är mycket viktig och att ifall sådana principer behöver åsidosättas, bör det göras restriktivt. Detta bör ske baserat på ett vetenskapligt underlag som beskriver riskerna för viltet. Exempelvis så kan, enligt Naturvårdsverkets konsekvensanalys, en jaktstart efter vildsvin 1 augusti innebära varma temperaturer och påverkan av hund på annat vilt med ännu icke självständiga ungar. Naturvårdsverket bedömer att samhällsnyttan väger mer än ev. konsekvenser av samhällsnyttan. SLU menar att detta är ett exempel då det saknas en riskanalys avseende effekterna på jagade viltet. Naturvårdsverket menar vidare att ”Ur ett biologiskt perspektiv vore det önskvärt med harmoniserade jakttider där ingen jakt och jaktträning med hund tilläts under någon av klövviltens reproduktionsperioder eller innan någon av deras avkomor är självständiga.” Överlag motiverar Naturvårdsverket begränsningen av jakttider med att de ska orsaka så lite störning som möjligt för viltet. SLU anser därför att det bör vara en generell regel att träning med hund inte utförs utanför ordinarie jakttider, oavsett djurslag. Effekterna av jaktträning med hund på vilda djurs välfärd behöver studeras och tiderna för jaktträning anpassas därefter.

Generellt anser SLU att skydds jakt på enskilda arter enbart bör användas för vanligt förekommande arter, och när allmän jakt inte förmår hantera problem.

SLU välkomnar förslaget att inskränka jakt på fågel under dygnets mörka timmar för att minska risken att fel art fålls.

Stöd respektive invändningar mot enskilda förslag tas upp nedan under specifika kommentarer. I några fall utgör invändningarna sådant som SLU anser absolut bör ändras.

Specifika synpunkter

- s. 10, kronhjort. Här och på några ställen till skrivs ”hela södra Sverige”. Detta är en mycket oprecis formulering som bör undvikas genomgående.
- s. 20. SLU välkomnar Viltstrategins synsätt att ”brukande av vilt inte ska begränsas av omotiverade hinder utan utgångspunkten är att det ska främjas”.

s. 22, 3.2. SLU välkomnar att bevarandestatusen och jakttiderna för skogsharen utreds.

s. 25, 5.3. Små och medelstora predatorer står för huvuddelen av predationen på markhäckande fåglars bon på äggstadiet, och räven är en av de viktigaste arterna. Beskrivningen bör därmed inte begränsas till hönsfåglar, harar, fjällräv och fjällgås. Vadare och änder är exempel på artgrupper där predation av räv kan vara en viktig hotfaktor, och det finns anledning att lyfta fram bredare naturvårdsmotiv för predatorkontroll av räv. Eller om man så vill jakt.

s. 26, 6.1. SLU anser att en eventuell harmonisering av jakttider för arter som utgör viktiga predatorer för markhäckande fåglar vore önskvärd, om de biologiska ramarna medger det. Kunskapsbehov och möjligheter för en sådan likriktning bör utredas.

s. 27, 7.3. SLU stöder en tidigareläggning av jakttiden för mård, för att möjliggöra jakt i andra syften än att få en optimal skinnkvalitet.

s. 29, 8.2-4. I stora delar av landet sover grävlingen i huvudsak under början av februari, och det bedrivs sannolikt inte heller någon riktad jakt efter arten vid tiden. Dagens jakt innebär därmed sannolikt liten risk för att honor skjuts bort från nyfödda ungar.

Den föreslagna förändringen skulle gå emot den likriktning av jakttiderna på räv och grävling som diskuteras på flera ställen, såvida man inte ser för sig en avsevärd förkortning av jakttiden på räv. Det vore synnerligen olyckligt, då riktad rävjakt bedrivs under vårvintern. Den jakten har större sannolikhet att kunna påverka det lokala predationstrycket under markhäckande fåglars häckningstid, då skjutna rävar inte hinner ersättas av invandrande individer. På motsvarande vis är det viktigt att kunna jaga grävling så nära häckningssäsongen som är etiskt möjligt.

Sammantaget avstyrker SLU en förkortad jakttid.

s. 31, 9.3. SLU instämmer i det olämpliga i att tillåta jakt på galtar under den huvudsakliga yngelperioden för vildsvin; det är svårt att könsbestämma vildsvin i många jaktsituationer, och det är inte sällan vildsvin av "fel" kön fälls vid jakter där restriktioner finns. Det gäller även åteljakt.

s. 32, 9.3-4. SLU gör bedömningen att borttagande av regeln att sugga som åtföljs av smågrisar inte får skjutas lätt skulle få ett stort och felaktigt signalvärde. Dagens dubbling av § 27 och den specifika regeln för vildsvin bör inte ses som en slump, utan som ett pragmatiskt förtydligande för en art där problem annars bedömts vara särskilt sannolika. Om den föreslagna förändringen genomförs instämmer SLU i att det kommer finnas ett stort kommunikationsbehov med budskapet att det inte är tillåtet att skjuta förande eller digivande sugga. Lämpligen med ett förtydligande att så även gäller för övrigt vilt, innan avkomman är självständig. Om sådan vägledning bedöms svår att formulera på ett rättssäkert sätt bör dagens regel behållas, möjligen efter omformulering.

- s. 34, 10.3. SLU instämmer i att dovhind ej bör jagas under september månad, då kalvarna ej är självständiga.
- s. 36, 11. Enligt artbeskrivningen ökar de svenska kronviltstammarna i både utbredning och numerär. Så är dock fallet i ännu större utsträckning för dovviltet. Beskrivningen bör därmed finnas med för bägge arterna, eller ingen av arterna.
- s. 39, 11.3. Vad avses med ”hela södra Sverige”? Oprecis formulering; överväg alternativ.
- s. 40, 11.4. SLU välkomnar en harmonisering av jakttiderna för älg och kronvilt. Sätts datumet till 1/10 kommer dock jakten att inledas närmare brunsten än idag. SLU skulle hellre se en harmonisering till en senare tidpunkt, exempelvis 7/10 eller 14/10. Bägge dessa datum faller inom nuvarande spann för första dag för jakt på allt kronvilt, vilket ökar jämförbarheten med tidigare inventeringsdata inom Kronobsen. Den föreslagna förändringen skulle medföra 7-14 fler dagar innan lövfällning (av björk) under de första 30 dagarna av jaktperioden jämfört med idag, vilket kommer påverka observerbarheten av kronvilt (och älg; se nedan).
- s. 41, 11.4. SLU vänder sig mot formuleringen ”Det innebär att markägare har liten möjlighet att vid behov hindra en kronhjortsetablering på de egna markerna”. Det är SLU:s uppfattning att det strider såväl mot Jaktlagen och dess förarbeten som mot Naturvårdsverkets Viltstrategi att förhindra en etablering av en inhemsk art som sprider sig naturligt inom landet. Detta måste tas bort.
- s. 42, 11.4. SLU anser att inventeringsmetoder för kronvilt bör valideras och utredas.
- s. 43, 12. Ändra ”hind” till ”get”.
- s. 44, 12.3. Ändra kalv till kid eller killing.
- s. 45, 12.3. Rådjur är idag en delvis dåligt utnyttjad jaktresurs, samtidigt som rådjuren står för den huvudsakliga mängden viltolyckor i trafiken. Vidare orsakar rådjur skador på skog direkt genom plantbete och indirekt genom konkurrens med älg, som då betar tall i större utsträckning. Vårbockjakten infaller då det finns få andra arter att jaga, och är mycket populär i de län där möjligheten finns. Preliminära analyser av vårbockjakten visar på mycket små effekter på det totala jakttrycket, eller andelen bockar som skjuts (Widemo, opublicerade data). Betydelsen av en beskattning som syftar till att öka medelålder för handjur i populationen är inte unik för rådjur, utan gäller för alla hjortvilt. Ur denna aspekt är det bättre med vårbockjakt än (utökad) jakt under vintern, då bockarna fällt sina horn vilket försvårar åldersbestämning väsentligt. SLU anser att utökad vårbockjakt skulle kunna införas idag, om man så önskar. Ur ett förenklingsperspektiv vore det enklast om vårbockjakt infördes i hela landet; vi har 35 års erfarenhet från fem län som visar att rådjursstammen inte farit illa av detta. SLU känner inte heller till någon debatt mot vårbockjakten i dessa län. Något tungt vägande skäl att utreda detta vidare finns därmed inte.

s. 48, 14.2. SLU är tveksam till att jakt återinförs på ekorre. Riktad jakt på ekorre förväntas vara liten, och därmed ha små effekter på stammen. Tungt vägande argument mot nyttjandet och möjligheten att begränsa predation eller annan olägenhet saknas, men samtidigt saknas även tungt vägande skäl för att införa jakt. Det råder delade meningar vid SLU i frågan.

s. 49, 15.2. SLU är tveksam till att jakt återinförs på hermelin. Riktad jakt på hermelin förväntas vara liten, och därmed ha små effekter på stammen. Tungt vägande argument mot nyttjandet och möjligheten att begränsa predation eller annan olägenhet saknas, men samtidigt saknas även tungt vägande skäl för att införa jakt. Det råder delade meningar vid SLU i frågan.

s. 47, 13.4. SLU instämmer i Naturvårdsverkets bedömning om att inte ändra reglerna för mufflon, som är en främmande art.

s. 54-55, 16.4. SLU instämmer i Naturvårdsverkets motivering och tillstyrker borttagandet.

s. 56, 16.9. SLU instämmer inte odelat i Naturvårdsverkets bedömning att vädret är gynnsamt för jakt i norra Sverige under början av september. Tvärtom upplever många ökande problem med att det är så varmt att man med hänsyn till såväl hundar som älgar enbart kan jaga under några få timmar från gryningen. Därmed minskar antalet jakttimmar per jakttag. Detta problem kommer öka med en tidigare jaktstart, och förstärkas av klimatförändringarna. Eftersom antalet semesterdagar som kan läggas på jakt förmodligen är konstant, finns det en risk att effektiviteten och måluppfyllnaden kan minska vid en tidigareläggning. Jägarna kan förvisso själva välja att senarelägga jakten, men SLU bedömer det som tveksamt att så kommer att ske. Och om så sker faller argumentet om att en förändring ger fler jakttagar innan snön omöjliggör jakt.

En fördel som inte nämns med en tidigareläggning är att man hinner jaga fler dagar innan brunsten infaller.

SLU välkomnar en samordning av jakttiderna för älg och kronvilt. Sätts datumet till 1/10 kommer dock jakten att inledas, och huvuddelen av beskattningen att ske, under högbrunsten i de områden som inte har jaktstart i september. Även om störningen av jakt inte skulle få några stora effekter, så kan fällande av kapitala djur få effekter. Detta nämns inte som en konsekvens.

SLU skulle hellre se en harmonisering till en senare tidpunkt, exempelvis 7/10 eller 14/10. Bägge dessa datum faller inom nuvarande spann för första älgjaktstag, vilket ökar jämförbarheten med tidigare inventeringsdata inom Älgobsen. Den föreslagna förändringen skulle medföra 7-14 fler dagar innan lövfällning (av björk) under de första 30 dagarna av älgjaksperioden jämfört med idag, vilket kommer påverka observerbarheten av älg (och kronvilt; se ovan).

SLU instämmer i Naturvårdsverkets motivering och avstyrker smygjakt på kalv under september. Inventeringsmåttén bör hållas konstanta om det inte finns goda skäl till en förändring.

s. 61-62, 17.2-3. SLU välkomnar en harmonisering av jaktreglerna för säl, så att licensjakt även införs för knobbsäl och vikare parallellt med försöksverksamheten för gråsäl. SLU stöder därmed Naturvårdsverkets förslag. Förändringen bör sedan utvärderas för samtliga arter samtidigt, innan den permanentas.

s. 63, 18.3-4. SLU välkomnar harmoniseringen av jakttider under dygnet; detta förenklar regelefterlevnaden samt möjligheterna att bedriva effektiv jakt.

s. 68, 19.1. SLU instämmer i Naturvårdsverkets motivering och stödjer att jakt och jakträning med hund avslutas 31/1.

SLU instämmer i Naturvårdsverkets motivering att det bör vara möjligt att träna hundar på rovdjur även utanför utpekade jaktområden, exempelvis för att kunna utföra trafikeftersök eller för att jägare som jagar på annan ort ska kunna träna sina hundar.

s. 72, 19.14. SLU instämmer i Naturvårdsverkets bedömning om störning av vilt under våren, men vill även lägga till aspekten att små kulingar regelmässigt tas av vildsvinshundar om de stöter på bon med ungar. Det kan självfallet inte anses vara god etik, och är en viktig anledning att inte jaga med vildsvinshundar under den tid då sannolikheten att det finns små kulingar är störst.

s. 73, 19.18 Formuleringen ”vilt efter” kvarstår i det nya förslaget trots att det föreslås tas bort.

s. 75, 19.22. SLU tillstyrker förändringen som förenklar bekämpningen av invasiva arter. Den är särskilt viktig nära häckningsperioden för de invasiva arternas bytesdjur.

s. 82-83, 21.2. Inkonsekvent användning av förkortning AOH-AHD.

s. 88, 23.2-3. SLU avstyrker förslaget att fält- och skogshare som orsakar skada på mark med jordbruksgröda ska få skyddsjagas på eget initiativ. Om inte rekvisitet ”orsakar skada” definieras, vilket förefaller närmast omöjligt, skulle det innebära att en hare som befinner sig på ett fält kan skjutas året runt. Det är inte rimligt, med mindre än att det finns undersökningar som visar att harar orsakar större skada i växande gröda än vad förarbetena till Jaktlagen anser att brukare måste tåla. SLU känner inte till sådana undersökningar, och avstyrker därmed förändringen för mark med jordbruksgrödor. Däremot kan förändringen vara rimlig för trädgårdsodling.

s. 96, 31.2. SLU delar Naturvårdsverkets bedömning och tillstyrker förändringen.

s. 100, 34.3. Dovkalvar föds normalt under slutet av juni och juli, och lever uteslutande av mjölk under den första levnadstiden. Därmed orsakar de ingen skada

på gröda. De utgör inte heller en värdefull jaktlig resurs, vilket de däremot gör senare under året när de växt till sig. Det enda syftet med skyddsjakten skulle därmed vara att skrämma annat dovvilt. SLU anser att det är mycket tveksamt att skyddsjakt på dovkalv under juli-augusti minskar skador på grödor avsevärt, jämfört med vad som kunde åstadkommas genom andra skrämsemetoder. Vidare kan inte skyddsjaktbestämmelsen tillämpas innan den skadenivå som brukaren enligt Jaktlagen måste tåla uppfyllts.

s. 101, 35.3. Kronkalvar orsakar ingen stamskada under sommaren. De utgör inte heller en värdefull jaktlig resurs, vilket de däremot gör senare under året när de växt till sig. Det enda syftet med skyddsjakten skulle därmed vara att skrämma annat kronvilt. SLU anser att det är mycket tveksamt att skyddsjakt på kronkalv under juli och första hälften av augusti minskar stamskador på skog avsevärt, jämfört med vad som kunde åstadkommas genom andra skrämsemetoder. Vidare kan inte skyddsjaktbestämmelsen tillämpas innan den skadenivå som brukaren enligt Jaktlagen måste tåla uppfyllts.

s. 102, 36.1. SLU anser att det är nödvändigt att finna en pragmatisk hantering av Fågeldirektivets rigida bilagor, som begränsar en adaptiv förvaltning. För direktivets tillämpning och anseende vore det bästa att storskarv flyttades till en bilaga som medger jakt ibland annat Sverige.

s. 103, 36.2. SLU delar Naturvårdsverkets bedömning och tillstyrker att möjlighet att jaga storskarv på enskilda initiativ införs.

s. 104, 36.3. SLU avstyrker Naturvårdsverkets begränsande förslag att inte tillåta skyddsjakt närmare boplats av storskarv än 300 meter året om. Det skulle innebära att en skarvkoloni som etablerar sig nära ett område eller objekt som man vill skydda, vilket förefaller vara ett mycket troligt scenario, skulle medföra att det inte går att skydda objektet genom skyddsjakt på enskilda initiativ.

Vidare anser SLU att skyddsjakt på enskilda initiativ inom 300 meter från örn eller fiskgjusebo enbart bör vara förbjudet under tiden 1 januari till 31 augusti. Störning i anslutning till häckning av fiskgjuse respektive havsörn kan ske genom en mängd olika verksamheter förutom skyddsjakt på skarv. Jakt bör visa samma typ av hänsyn som annan störning, men inte heller inskränkas mer än annan verksamhet. SLU har tagit fram riktlinjer till Skogsstyrelsen om tidpunkter och avstånd för störning. För havsörn skulle det räcka med en begränsning under perioden 1 januari till 31 augusti. För fiskgjuse skulle det räcka med en begränsning från 1 april till 31 augusti. Att undanta boplatser för örnar och fiskgjusar när de befinner sig i en annan del av landet respektive i Afrika förefaller obefogat. Sammantaget kan tiden havsörn användas.

s. 107-9, 37.2-3. SLU instämmer i Naturvårdsverkets bedömningar och tillstyrker skyddsjakt på trana och sångsvan på enskilda initiativ i och med ökande skador i takt med ökande stammar. Men SLU vill att det framgår tydligt att skyddsjakt inte

ska tillåtas på häckande fåglar under häckningstid. Huvuddelen av skadorna sker utanför häckningssäsongen, vilket minskar de etiska problemen.

s. 109, 37.3. Varför står det först fem individer och sedan 10?

s. 112, 40.3. SLU instämmer i Naturvårdsverkets bedömningar och avstyrker skydds jakt på vildsvin. Jakttiderna och tillåtna jaktmedel begränsar inte möjligheterna att reglera vildsvinsstammen med acceptabel etik. Vill man öka vildsvinsavskjutningen krävs sannolikt ändrade attityder i relationen brukare-jakträttshavare.

s. 120. SLU förordar alternativ 3. För motivering, se övergripande kommentarer.

Beslut om detta yttrande har på uppdrag av rektor fattats av dekan Göran Ståhl vid fakulteten för skogsvetenskap, SLU, efter föredragning av koordinator Fredrika von Sydow. Innehållet har utarbetats av miljöanalysspecialist Henrik Thurffjell vid Artdatabanken, universitetslektor Fredrik Widemo vid institutionen för vilt, fisk och miljö, forskare Carl-Gustaf Thulin vid institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi, kvalificerad handläggare Elina Åsbjer vid Nationellt centrum för djurvälstånd, SCAW, universitetsadjunkt Johan Lindsjö vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa samt professor Petter Kjellander, institutionen för ekologi.

Göran Ståhl

Fredrika von Sydow